

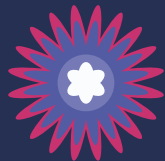

ROMANO KHER

RÓMSKY DOM

FAREBNÝ SVET

COLORISKERI LUMA 2024

KATALÓG 2024

Súťaž určená pre všetky deti

Farebný svet – Coloriskeri luma je celoštátna výtvarno-literárna súťaž, ktorú v roku 2024 usporiadalo občianske združenie Romano kher – Rómsky dom už šestnásty raz. Súťaž je dvojstupňová a cieľovou skupinou sú žiaci základných škôl, základných špeciálnych škôl, základných umeleckých škôl a deti z centier pre deti a rodiny. Žiaci sú rozdelení do kategórií

Prišiel aj Igor Kmeťo st. – zabávač a veľkorysý človek. Publikum ho nesmierne ocenilo.

Lukrécia Lakatošová zo ZŠ Rozmarínová v Komárne namaľovala portrét europoslanca Petra Polláka.

podľa veku a podľa toho, či majú výtvarné vzdelanie alebo sú bez výtvarného vzdelania. Ide o jedinú súťaž registrovanú Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR. Garantom súťaže je Škola umeleckého priemyslu Josefa Vydru v Bratislave. Poslaním súťaže je spoznávať rómsku kultúru a rómsku históriu.

V roku 2023 sme chceli prilákať deti prostredníctvom súťaže Farebný svet – Coloriskeri luma, aby sledovali Rómsky magazín v Rozhlase a televízii Slovenska a aby si vybrali niektorú z osobností, ktorá ich zaujme. Výsledkom boli desiatky portrétov

Žiaci Súkromnej ZUŠ v Lozorne so svojou učiteľkou Lianou Rosovou.

hudobníkov, politikov, hercov. Niektoré deti si vybrali za najväčšiu osobnosť svojich najbližších – mamu, adoptívnu mamu, tetu, či strýka. V roku 2024 navrhli podobnú tému. Je evidentné, že v každom národe sú hrdí na svojich najúspešnejších ľudí. Keďže Rómovia nemajú svoj vlastný štát, reprezentujú aj krajinu, v ktorej žijú.

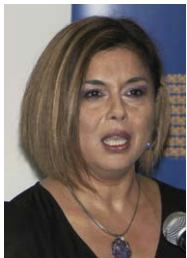
O súťaži sa vyjadrili niektorí odborníci, politici a umelci.

Agnes Horváthová

Romano kher – Rómsky dom

Cyara Zselyke Kováčsová, 7 rokov SŠ Hradná, Komárno
Dielo: Barbora Botošová – klaňačka, 3. miesto, kategória I. A

Nie každý má príležitosť narodiť sa do podnetného tvorivého prostredia. O to viac je dôležité stretnúť v procese výchovy a vzde-

lávania skvelého a inšpiratívneho učiteľa. Takíto ľudia môžu byť pre mládež akýmsi mostom z chudoby, lúčom v beznádeji, šancou na krajšie zajtrajšky. Prostredníctvom lásky k umeniu formujú osobnosť dieťaťa, rozvíjajú jeho estetické cítenie a rešpekt ku všetkým živým tvorom na našej

planéte. Sú tvorcami lepšej a láskavejšej spoločnosti. Preto som presvedčená, že nič krajšie a dôležitejšie ako poslanie učiteľa neexistuje. Vážim si a oceňujem dlhoročnú a podnetnú činnosť organizátorov súťaže Farebný svet – Coloriskeri luma v tejto oblasti.

Ing. Bc. PhD. Ingrid Kosová

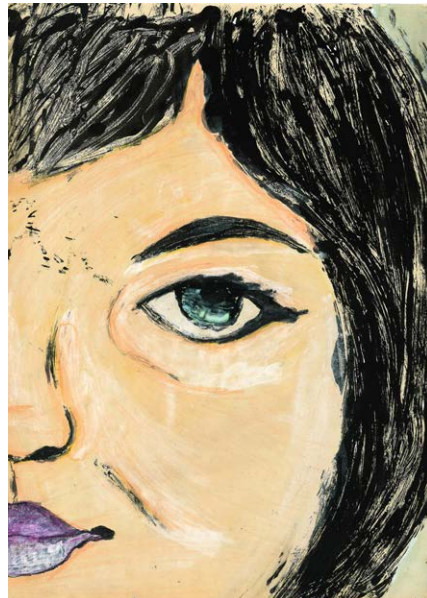
členka predsedníctva
Progresívneho Slovenska
poslankyňa NR SR

Izabela Vondrašková

13 rokov, UŠ Eugena Suchoňa Bratislava

Dielo: Ingrid Kosová

2. miesto, kategória II. B

Aneta Godlová
11 rokov, ZŠ Rokycany
Dielo: Iveta alias Alžbeta Ferencová
2. miesto, kategória II. A

Matúš Gábor
12 rokov, ZŠ Vtáčkovce
Dielo: Alžbeta Ferencová
Cena poroty, kategória II. A

Lívia Davidová
12 rokov, ZŠ Zámutov
Dielo: Silvia Šarköziová
1. miesto, kategória II. A

Margita Červeňáková ml.
13 rokov, ZŠ a MŠ Šarišské Jastrabie
Dielo: Huslista Ján Berky Mrenica
1. miesto, kategória II. A

Dávid Tirpák, 12 rokov, ZŠ Vtáčkovce, *Dielo: Ernest Šarközi*
Cena poroty, kategória II. A

Michal Štetiar, 8 rokov, SZUŠ Lozorno, *Dielo: Bboy Rómski*
– brejker (Roman Lakatoš), **1. miesto, kategória I. A**

ZUŠ Eugena Suchoňa, Bratislava sa s veľkou radosťou zapojila a bude aj naďalej zapájať do súťaže Farebný svet – Coloriskeri luma.

Je to skvelý projekt, príležitosť pre všetkých žiakov spoznať rómsku kultúru, osobnosti aj tradície, ktoré sú aj našou súčasťou.

Súťaž má svoj štatút a porota spravodlivo vyhodnocuje diela. Jedným z ocenení je aj vystavenie prác v reprezentatívnych kul-

túrnych priestoroch. Je to nielen spôsob ako prezentovať tvorivé výsledky, ale aj ocenenie pre samotného tvorca. Veľmi si cením aj podporu a záujem rodičov realizovať tento projekt.

Sme radi, že sme dostali príležitosť zapojiť sa do takéhoto tvorivého projektu. Priestory ZUŠ Eugena Suchoňa v Bratislave sú veľmi vhodné na tieto príležitosti. Potešila nás prítomnosť vzácných hostí a všetkých, ktorí sa podieľajú na organizovaní celého podujatia, ako aj malých umelcov – tvorcov výtvarných prác, ich pedagógov aj

rodičov. Som presvedčená, že tento projekt treba podporiť a ukázať ním, že všetci sme si rovní a vieme sa vzájomne obohacovať. Organizátorom budem aj naďalej držať palce v organizovaní ďalších ročníkov tohto projektu.

Mgr. Zuzana Horváthová

riaditeľka školy, Základná umelecká škola Eugena Suchoňa
Batkova ul., Bratislava

Dominik Bílek, 8 rokov, SZUŠ Lozorno, *Dielo: Tanečný súbor v kroji*
3.miesto – kategória I. A

Martina Oračková, 16 rokov, ZŠ s MŠ Stráne pod Tatrami,
Dielo: Silvia Šarközi, **2.miesto, kategória II. C**

Dominika Kalejová, 15 rokov, ZŠ a MŠ Šarišské Jastrabie, *Dielo: Spisovateľka Elena Lacková s prezidentom Rudolfom Schusterom*, **3.miesto, kategória II. A**

Zara Muszung, 14 rokov, ZŠ Rozmarínová, Komárno, *Dielo: Silvia Šarköziová*, **2.miesto, kategória II.A**

Deti sa témy zhostili s veľkou radosťou eufóriou. Jednotlivé osobnosti stvárňali obzvlášť nevšednými výtvarnými prostriedkami. Od kresebných variácií až po experimentálne, do abstrakcie zasahujúce prejavy. Vystriedali sa v nich jemne nanášané, až zamatovo jemné farebné tóny s výraznými tmavými líniami, ktorými zdôraznili hlavne podobu očí a špecifický výraz zobrazovanej osobnosti. Mnohé osobnosti, ktoré zobrazovali

vo svojich výkresoch sa navždy stali ich trvalými vzormi a hodnotami, ktoré by chceli v budúcom živote aj nasledovať.

Z jednotlivých vystavených výkresov bolo evidentné, že deti už vo svojom mladom veku majú svoje vlastné túžby, a nachádzajú si aj svoje reálne vzory, osobnosti, podľa ktorých, resp. s ktorými by chceli zdieľať podobné osudy a spôsoby vlastnej tvorivej existencie.

Pre rozvoj detského rozumového aj duchovného potenciálu sú podobné stretnutia s verejne zná-

mymi osobnosťami, aj s celkovou verejnosťou veľmi dôležitým faktorom, ktorý im otvára celé spektrum možností ako sa môžu v budúcnosti realizovať ak budú pracovať na svojej osobnosti už v ranom veku.

Mgr. Mária Kovalčíková

členka poroty
výtvarníčka, kurátorka

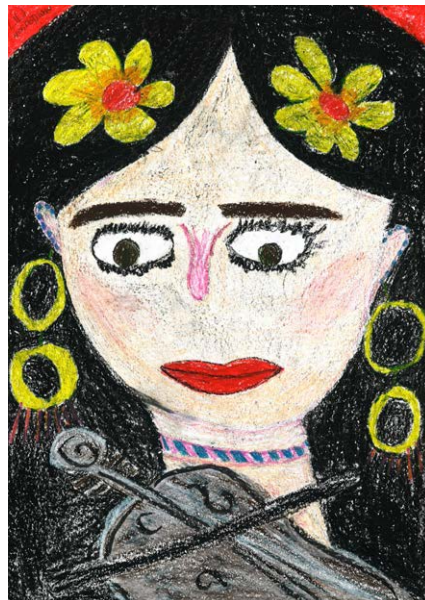

Eliška Džubasová

13 rokov, ZUŠ Eugena Suchoňa Bratislava

Dielo: Janette Maziniová – Motlová

1. miesto, kategória II. B

Liliana Hospodiová

16 rokov, ZŠ Moskovská 1, Michalovce

Dielo: Cinka Panna

Cena poroty, kategória II. A

Radoslava Červeňáková

15 rokov, ZŠ a MŠ Šarišské Jastrabie

Dielo: Šarköziovci – Cigánski diabli

1. miesto, kategória II.A

Patrícia Karasová

10 rokov, ZUŠ Eugena Suchoňa, Bratislava

Dielo: Janette Maziniová-Motlová

3. miesto, kategória I. B

Michael Čičmancová

17 rokov, ZUŠ Eugena Suchoňa
Bratislava

Dielo: Irena Bihariová – poslankyňa

3. miesto, kategória II. B

Jazmína Rybárová

14 rokov, ZŠ s VJM, Moldava nad Bodvou

Dielo: Spisovateľ Jozef Ravasz

Cena poroty, kategória II. A

Celoslovenská výtvarná súťaž Farebný svet – Coloriskeri luma je každoročne plná tvorivých výziev aj nových kreatívnych objavov. Nie je určená prioritne len rómskym deťom, či deťom v detských domovoch. Práve preto sa do nej každoročne radi zapájajú aj naši žiaci. Samotná súťaž sa od tvorivého ovzdušia jednotlivých obrázkov až po slávnostné vyhodnotenie najlepších prác, nesie v znamení spolupráce, priateľstva, vzájom-

ného spoznávania, rešpektovania a zblížovania.

Malí umelci sa postupne zoznámali s rómskou detskou literatúrou, tradičnými remeslami, zvykmi a dnes už aj významnými rómskymi osobnosťami zo sveta kultúry, filmu, hudby, ale i politiky. Prostredníctvom tohtoročnej témy výtvarnej súťaže rómske i nerómske deti, mali možnosť vidieť, že usilovnosťou a tvrdou prácou na sebe každý môže dosiahnuť svoj cieľ, bez ohľadu na to, z akých pomerov pochádza.

Teším sa a som vďačná za to, že sme dlhoročnou súčasťou takejto zaujímavej výtvarnej súťaže.

Ing. Renáta Kubalová

vedúca výtvarného krúžku
Základná škola Rozmarínová
Komárno

Naše žiačky veľmi radi píšu. Zapájajú sa do súťaží tvorivého písania aj v rómskom jazyku, čo je pre nich výzvou. Zároveň sú

aktívne v literárno-dramatickom odbore, kde sa prvýkrát oboznámili s tvorivým písaním aj v rómskom jazyku. Texty, ktoré písali do tohtoročnej súťaže písali v slovenskom jazyku.

V tomto ročníku asi najviac potešila téma Paulínku Čurejovú. Písala

o svojej obľúbenej rómskej spisovateľke, Kvetoslave Podhradskej, s ktorou sa stretla, spoznali sa a dokonca sú z nich dobré „kamošky. Aničku Ščukovú upútal príbeh Tery Fabiánovej už na prvé prečítanie. Videla v ňom seba a to ju zblížilo s Terou.

PaedDr. Jana Pierová

učiteľka Základnej umeleckej školy
Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

Ester Bílá

10 rokov, ZŠ Veľký Šariš

Dielo: Čarovný hlas – Věra Bílá

1. miesto, kategória II. A

Súťaž Farebný svet vnímajú deti veľmi pozitívne, najmä preto, že je o rómskych osobnostiach. Žiaci majú možnosť spoznávať rómske osobnosti z rôznych sfér života: umeleckého, hudobného, športového a podobne. Motivuje ich najmä to, že aj oni môžu byť úspešní v tom, čo ich baví a čo im ide najlepšie, keď budú na sebe pracovať, či už je to spev, šport, hra na hudobný nástroj, manuálna práca a podobne.

Na túto súťaž sa veľmi tešíme a deti ju robia s radosťou a nadšením.

Mgr. Andrea Adamondyová

učiteľka Základnej školy
Podjavorinskej ul., Košice, Lunik IX

Jaroslava Harkabusová

14 rokov, ZŠ Ľ. Podjavorinskej, Košice
Dielo: Portrét Silvie Šarköziovej
Cena poroty, kategória II. A

Prekvapenie pre Patrika

Jedným zo súťažiacich bol aj Patrik Csömör, odchovanec z Centra pre deti a rodiny vo Veľkých Kapušanoch v okrese Michalovce. Patrik veľmi výstižne nakreslil portrét Igora Kmeťa staršieho. Tohto speváka sme pozvali na otvorenie výstavy v Univerzitnej knižnici v Bratislave. On sám bol svojim portrétom veľmi nadšený a komentoval ho slovami: naozaj sa na seba podobám. Keďže je to rodený zabávač, rozveselil celé zúčast-

nené publikum. A keďže je to aj veľkorysý človek, rozhodol sa poslať Patrikovi za jeho portrét krásnu značkovú teplákovú súpravu, po ktorej Paťo tak veľmi túžil.

Patrik Csömör

17 rokov, CDR Veľké Kapušany
Dielo: Igor Kmeťo – Kmeťoband
1. miesto, kategória II. C

Osobnosť rómskej literatúry Tera Fabiánová

Volám sa Anička. Chodím do piatej triedy. V triede mám spolužiakov samých Rómov. Naša celá škola má len rómskych žiakov. Aj keď sme čisto rómska škola, neučíme sa o rómskej literatúre. Prvýkrát som sa s ňou zoznámila toho roku. Začala som totiž navštevovať základnú umeleckú školu, kde pracujem v literárno-dramatickom odbore. Našou učiteľkou je rómska

učiteľka, ktorá nás učí aj o rómskej literatúre, hovorí nám o rómskych spisovateľoch. Hráme divadlá síce v slovenskom jazyku, ale hlavným motívom je rómska kultúra a história. Tu som sa stretla prvýkrát s rómskou poéziou, ktorú píše aj naša učiteľka. Dokonca som aj vyhrala prvé miesto v recitácii v rómskom jazyku. Na hodinách LDO nám pani učiteľka predstavila knihu „Jak sem chodila do školy“ od rómskej spisovateľky Tery Fabianovej. Veľmi sa mi páči tento príbeh o rómskom dievčatku, ktorú všetci volali Veľká hlava, lebo bola vždy zvedavá, chcela toho ve-

dieť veľa. Je to vlastne príbeh o jej detstve. Keď sme si ju začali čítať uvedomila som si, že mám toho s ňou veľa spoločného. Aj mne sa stále smejú v triede aj v osade, že sa učím, že ma baví recitovanie, divadlo. Aj Tera žila v osade ako ja. Rozprávka je vlastne jej príbehom z detstva, ktoré tiež strávila v osade na Slovensku. Tera Fabianová sa narodila v roku 1930 v Žihárči, dedine neďaleko Šale. Keď mala štyri roky, rodina sa presťahovala do susedných Vlčan, odkiaľ pochádza jej mama. Pani učiteľka nám hovorila, že do školy mohla chodiť len tri roky, potom začala

druhá svetová vojna a to znamenalo, že sa Rómovia nesmeli vzdelávať. Od šestnástich rokov žila v Česku, pracovala 35 rokov ako žeriavnička a ako 30 ročná začala písať prvé básne v rómskom jazyku. Písala aj poviedky aj fejtóny. V 60-ke napísala „Le Romeskero suno“, čo znamená „Sen Cikána“.

Pre mňa je Tera Fabianová osobnosťou rómskej literatúry. Napriek tomu, že žila v chudobe neodradilo ju pracovať na sebe. Keď už bola slávna nezaprela svoju minulosť, nehanbila sa, že žila v osade. Obdivujem ju a raz by som chcela

písať aj ja ako ona a byť vzorom pre ďalšie deti.

Anna Ščuková

11 rokov

ZUŠ Jána Melkoviča, Stará Ľubovňa

**1. miesto v literárnej súťaži
kategória II. A**

fotografia: Tera Fabiánová

V roku 2006 získala literárnu cenu Mileny Hübschmannovej za celoživotné dielo.

ROMANO KHER

RÓMSKY DOM

Vydalo: Romano kher – Rómsky dom, Občianske združenie

Zostavila: Agnes Horváthová

Grafická úprava: Mgr. Tomáš Miško

Tlač: BITTNER print s.r.o. Bratislava

ISBN: 978 - 80 - 971441 - 7 - 3

EAN: 9788097144173